

Za gospodarje

Maribor, 8. maja 1935.

Peronospora in oidij.

(Na več vprašanj, ki so dospela deloma proti koncu prošlega poletja, deloma še sedaj prihajajo: Kako se zatirati peronospora in oidij, podajamo na tem mestu kratek odgovor.) Več o tem lahko najdemo interese v strokovnih knjigah, listih in na raznih strokovnih tečajih in predavanjih.

Peronospora

moramo zatirati pravočasno in pravilno. Bolezen povzročuje neka glivica, ki napada liste, poganjke, kabrnke in zeleno grozdje. Te bolezni ne moremo več ozdraviti, ako se je že pojavila na navedenih trsnih organih. Zato pa moramo začeti pravočasno s škropljenjem, da uničimo kali bolezni, predno napadejo trto. Radi tega moramo škropiti prvič že, ko so poganjki dolgi 15—20 cm, posebno ob času, ko je bolj deževno vreme in ko je nočna zračna temperatura dosegla 13° C. Toplota in vlaga prav posebno pospešujeta okuženje listov po bolezni. Pri prvem škropljenju moramo dobro poskropiti pred vsem spodnje liste, kjer se ti najprej okužijo, dalje kabrnke in vse liste na gornji in zlasti na spodnji strani lista, kjer bolezen najbolj nastane. Drugič škropimo 12—14 dni po prvem, tik pred cvetenjem, tretjič 2—3 tedne po drugem škropljenju. Če je jako deževno vreme, pa so termini škropljenja krajši. Sicer pa, kedaj in kolikokrat naj škropimo, zavisi od vremena, sorte in lege in se tedaj ne more na splošno določati. Vsakokrat prav temeljito poskropimo kabrnke, oziroma že drobne jagode grozdov. Paziti moramo pri škropljenju tudi na to, da pada škropivo kot fina megla na listje, ker se tako dalje časa drži na listju. Škropivo ne sme kapljati ali kar teči po listju, ker tedaj slabje učinkuje in se ga uporabi tudi mnogo več.

Za prvo škropljenje vzamemo na 100 litrov vode 1 kg modre galice in 1½—1¼ kg gašenega apna; pri drugem, tretjem in nadaljnjem škropljenju pa vzamemo na 100 litrov vode 1½ kg galice in do 2 kg apna. Količina apna zavisi od količine vode, ki jo apno vsebuje in od kakovosti apna samega. Galica naj se raztopi v eni, apno pa v drugi posodi, nakar se med dobrim mešanjem vlija raztopina galice v raztopino apna. Na ta način dobimo fino škropivo, ki se delj časa drži na listju in dalje časa učinkuje. Zavedati se moramo, da uspeh škropljenja ni odvisen od količine galice, ampak od pravočasnega in pravilnega škropljenja in od tega, koliko časa vzdrži raztopina na listju. Važno je, da ne uporabljamo galično-apneno brizge prej, dokler je nismo preizkusili z belim fenolftaleinovim papirjem. Če ta papir ne postane rdeč, ko ga pomočimo v dobro premešano galično-apneno raztopino, dodamo raztopini še toliko apna, da ta papir pordeči, sicer bi listje razjedalo in bi se na listju pojavile opekline.

Oidij (plesen)

tudi napada listje, posebno pa kabrnke in pozneje grozdje. Oidij se zatira najbolje z najfinejšo zmletim in očiščenim žveplom. Žveplati se mora prvič kmalu po prvem škropljenju in sicer liste, posebno pa kabrnke. Drugič se žvepla po cvetenju, to je po drugem škropljenju. Če je potrebno, žveplamo še v tretjič in sicer se mora grozdje dobro oprášiti; navadno se to izvrši, ko so jagode kakor na pol zreli grah debele, to je navadno 2—3 tedne po drugem žveplanju. Najugodnejše vreme za žveplanje je, če je nevetrovno, suho, toplo in brez rose. Ob prevročem vremenu ne smemo žveplati, sicer se grozdje na soncu ožge (suberoza). Tudi premočno ne smemo žveplati, temveč trosimo žveplo le kot fin, tanek prašek.

V bolj mokrih letih, ob bolj nizki temperaturi in oblačnem vremenu, ko žveplo radi premalo toplote ne učinkuje dobro, tedaj lahko izvršimo obenem zatiranje peronospore in oidija s tem, da uporabljamo namesto žvepla saloidin (natrijev thiosulfat). Rabi se praktično pri prvem in drugem škropljenju (pred cvetenjem in po cvetenju) skupno z galično-apneno brozgo, ki se najprej pripravi sama zase ter se ji doda nekaj več apne, kot je sicer potrebno; takoj potem se raztopi v 100 litrih bordoške brozge $\frac{3}{4}$ do 1 kg saloidina.

Nekateri vinogradniki dodajajo bordoški brozgi pri prvem in drugem škropljenju 1—2%no raztopino žvepleno-apnene brozge; tedaj istočasno borba proti peronospori in oidiju. Nad 2% raztopine žvepleno-apnene brozge opali trsje. Če pa oidij pozneje še nastopa, je lokalno žveplati.

*

Ljudski pravnik.

Sezonsko delo v Franciji. Gpkv. — Rad bi šli na sezonsko delo v Francijo, ker ne morete čobiti doma nikjer dela in zaslužka. Rabite pa gotove podatke. Obrnite se na izseljeniški komisariat v Ljubljani: Miklošičeva cesta, ali pa na Družbo sv. Rafaela. Podrobno vpišite vsa vprašanja ter priložite znamke za odgovor. Tam boste zvedeli vse kar pač rabite.

Leta 1928 napravljeni dolg. Šfg. — Vaš oče je napravil leta 1928 dolg pri zasebniku, le obresti je redno plačeval. Vaš oče se je zavezal pri odvetniku, da bo do oktobra 1935 popolnoma plačal svoj dolg. Vprašate, če je oče dolžan plačati do oktobra 1935 svoj dolg. — Ako Vaš oče ni zaščiten kmet, potem mora plačati svojo obveznost tako, kakor se je zavezal, to je najkasneje do oktobra 1935. Ako tega ne bo storil do tega časa, ga bo nasprotnik lahko iztožil in na podlagi sodbe izposloval vknjižbo ter nato eventuelno dosegel prodajo posestva. Ako pa je Vaš oče zaščiten, tedaj mu ne bo treba plačati, ker spada pod zakon o zaščiti kmetov, pa čeprav se je posebej zavezal svoj dolg plačati do 1. 10. 1935. Če ni zaščiten, to je da obstoji obveznost plačila do oktobra t.

l., pa bi oče svojega dolga do tega časa ne plačal, potem gre tožba in vknjižba na stroške očeta. V tem slučaju nima nobene pritožbe. V obratnem primeru, namreč v slučaju kmečke zaščite, pa v tej tožbi lahko ugovarja zaščito. Če bi pa oče sam od sebe dovolil vknjižbo na posestvo, potem bo upnik tudi zahteval, da se izvrši vknjižba na očetove stroške. Če je oče zaščiten, potem nasprotnik itak ne more zahtevati vknjižbe s tožbo, marveč z navadnim predlogom pri sodišču.

Višina obresti. Jjs. — Neki stranki ste posodili 10.000 Din z dogovorjenimi 5% obrestmi na leto. Vprašate, kakšne obresti smete zahtevati. — Ako ste že dovolili 5% obresti, smete iste zahtevati brez nadaljnega, ker doslej še ni nobenega zakona, ki bi zakonito obrestne mero znižal pod 5% letno. Le v slučaju, da je dolžnik kmet, smete zahtevati 1% obresti.

Služnostna pravica zajemanja vode. Oip. — Že 30 let hodite v sosedov vodnjak po vodo za kuhinjsko uporabo. Sosed je sedaj prepovedal rabiti vodo in je vodnjak zaklenil. Vi imate tudi sicer vodnjak, pa vendar v njem voda ni užitna za ljudi, marveč jo morete rabiti samo za živino, ker se vanjo steka gnojnica. Vprašate, kakšne so Vaše pravice. — Ako ste že nad 30 let javno, nemoteno in brez vprašanja hodili v sosedov vodnjak po svojo vodo, kolikor ste jo rabili za kuhinjsko uporabo, potem ste že to pravico priposestvovali in Vam sosed ne more z uspehom zabraniti zajemanja vode v svojem vodnjaku. Ako je kljub temu prepovedal hoditi po vodo in je vodnjak celo zaklenil, tedaj Vam ne preostaja druga pravica, kakor da soseda tožite na priznanje v Vašo korist obstoječe služnostne pravice. Najlepše pa bi seveda bilo, ako bi mogli stvar urediti s sosedom brez tožbe. Če pa sosed tega ne mara, potem pa Vam ne preostaja drugega, kot da v obrambo svojih pravic vložite pri pristojnem sreskem sodišču tožbo. Tožbo pa lahko vložite pri sodišču na zapisnik ali pa stopite k odvetniku, ki Vam bo sestavil tožbo in nato zastopal pred sodiščem Vaše interesa.

*

Gospodarska vprašanja in odgovori.

Vprašanje K. iz ?. Kupil sem njivo, da bi jo spramenil v travnik in jo zasejal s pasjo travo, ki je rasla lani že drugo leto, a skoro ni bilo kaj kositi, dasi je zemlja tu okoli precej rodovitna. Preoral bi in posejal lucerno, pa nimam dosti domačega gnoja in tudi seme bi veliko stalo, zraven pa še nimam kozolca za sušenje. S kakim umetnim gnojem naj pognojim, da bom imel primerne košnje? — Iz Vašega travnika ne bo nikoli nič, ker ste sejali samo eno travo, ki sama ne more delati goste ruše. Saj tudi na naravnem travniku ne raste sama pasja trava. Trositi denar za umetna gnojila na takem »travniku« se nikakor ne izplača. Zato je vkljub vsem Vašim omislekom najbolj pametno, da vse skupaj preorjete in sejete lucerno, ki Vam bo, če je zemlja zanjo prikladna, mnogo več donasala kakor tak travnik. Lahko pa tudi zasejete umetni travnik, toda pravilno, kakor dobite to opisano v knjigi: Turk »Travništvo«, ki je izšla v Mohorjevi družbi.

Vprašanje F. D. iz D. p. C. S kakšnim umetnim gnojem naj mešam pepel in kedar ga je najbolje trositi po travnikih? — Ker ima pepel v sebi fosfor, kalij in apno, mu manjka samo dušik. Zato rabi tak travnik še apneni dušik. Mistimo pa, da ne boste imeli veliko dobička, če oboje mešate, ampak trosite vsako zase. Pepel je najbolje trositi že jeseni in ostanke pomladi pograbiti; če je dobro presejan, ga pa lahko trosite tudi še zgodaj spomladi. Apneni dušik trosite lahko od pozne jeseni do zgodnje spomladi, toda vedno le ob lepem vremenu. Pepel lahko trosite tudi na travnik, ki ste jih gnojili z gnojnicjo. Tak travnik bo sicer dobil nekaj več kalija, kar pa ne škodovalo. Še bolj dobičkanosno kot za travnike pa uporabite pepel za fižol, lucerno ali deteljo, ker rabijo te rastline baš vse one snovi (fosfor, kalij, kalcij), ki jih črna v sebi pepel.

Vprašanje F. G. iz L. — Ali je zdravo pokladati korenje dojnim kravam in odstavljenim teletom. Nekateri so mnenja, da krave po korenju nimajo mleka. — Za dojne krave je korenje prav

dobro krmilo, v mlečnosti nič ne škoduje, ampak celo koristi. Seveda moramo dodajati tečnih krmil, ako pokladamo veliko korenja, ker korenje nima skoro nič beljakovin, brez njih pa ni mleka. Več kot 17 kg ga dan ni dobro pokladati molzni kravi. Odstavljenim teletom ga pokladajte prav malo, nekaj pa je dobro kot osvežilo, ker pozimi nimamo sveže krme. Za odstavljenata teleta je glavna krma dobro posušeno, mlado košeno seno in oves.

Vprašanje A. M. iz M. Ali je res, da prenese nadušljiva kobila to bolezen na mladiča in da za to ni za pleme? — Konjska naduha se v resnici smatra za dedno bolezen, vendar se bolezen sama na podeduje, ampak samo nagnenje za to bolezen, to se pravi, da so potomci take kobile pač bolj podvrženi tej bolezni, kakor potomci zdravih staršev. Če pa konja, ki izvira od nadušljive kobile, previdno uporabljate za delo, vseeno ni, da bi moral postati nadušljiv. Razume se pa, da kobile, ki je že nadušljiva, ne kaže pripuščati, ker je verjetno, da se ji bo bolezen potem še bolj poslabšala.

Vprašanje J. V. iz Sp. V. Kakor v naši okolici, tako je slišati tudi od drugod, da se je pojavila nova bolezen govedi, in sicer kužnost spolovil. Ker vsak posestnik v današnjih razmerah ne zmore živinozdravniškega pregleda, prosim, da bi vplivali na merodajno oblast, da se pregleda okužena živina potem občin in ukrene potrebno zdravljenje. — Bolezen, ki jo Vi omenjate, ni nova, ampak že zelo stara in gre skoro gotovo za nalezljivi nožnični katar, ki je po naših krajih močno razširjen. Nožnica postane najprej rdeča in vroča. Kmalu se napravi kot drobno proseno zrnce debela, najprej rdeča, pozneje pa bledejša zrnca po obeh straneh nožnice, ki jih vidite, če nožnico z dvema prstoma odprete. Bolezen zdravite z bisulitom, ki ga dobite v vsaki lekarni. So pa še druga, cenejša sredstva, ki Vam jih napiše živinozdravnik. Glede uradnega zdravljenja od strani občin nimamo mi nikakega vpliva. Obrnite se na Vaš občinski zastop, da vnese v prihodnji proračun za zatiranje te bolezni primerno postavko. Skupno zatiranje bi bilo za našo živalstvo v resnici veli-

kega pomena. Potrebno je pa tudi, da se živinorejci sami za to bolj zanimajo in da se skušajo s to boleznijo spoznati, tako da jo bodo vsaj poznali, kar ni težko. Taka je že pogosto opisana v strokovnih listih in tudi v knjigi Černe »Živinorejce«, ki je izšla v Mohorjevi družbi.

Vprašanje. V. K. iz St. p. V. Zakaj pokaka mast, ki jo spuščamo, in kako se to prepreči? — Da mast ne bo pokala pri spuščanju, morate odstraniti vse zleze, ker se v njih nahaja tekočina, ki povzroča pokanje.

Vojaške zadeve

Vojaška godbena šola. — F. B., Korošjak pri Ptuj. — Ali je letos že izšel natečaj za sprejem gojencev v vojaško godbeno šolo? Moj sin, ki namerava v to šolo, je sedaj v 15. letu svoje starosti. — Letos še ni razpisanega natečaja za sprejem v vojno muzičko šolo, ki se nahaja v Vrhu. Za to šolo se zahteva starost 14—16 let in se prošnje vlagajo do 1. novembra. Vprašajte ponovno v mesecu avgustu!

Prošnja za skrajšanje vojaškega roka. A. P. R. M. — Odmerjen mi je bil 18mesečni polni rok vojaške službe pri naboru leta 1934. Brat, ki je starejši, pa je že služil 9 mesecev v kadru. Zaradi spremenjenih rodbinskih razmer: starši so med tem umrli in sem jaz prevzel posvetstvo, tako da skrbim še za 18 let starega brata, prosim za pojasnilo, če nimam morda pravice do skrajšane roka. — Pravico do skrajšane roka bi imeli šele takrat, če bi dokazali, da sta dva predhodna rodbinska člana odslužila 18mesečni polni rok v kadru. V družini pa se je že prvi, najstarejši brat okoristil z ugodnostjo skrajšane roka, zato je vam pravilno odmerjen polni rok vojaške službe.

Davek, plačilni nalog. — F. J., Lokarje. — V moji odsotnost, ko sem bil pri vojaki, so preteklo leto sprejeli plačilni nalog za davek. Ali moram ta davek poravnati? — Ker nam ni znano, kakšen davek morate plačati (morda vojni), ne moremo na stavljeno vprašanje odgovoriti.

Cene in se'rska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg 4. maja so pripeljali 28 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 9—10 Din, slanina 10—12. Kmetje so pripeljali 6 vozov sena po 52—55, 1 voz otave 55, 1 voz ržene slame 30, 38 voz krompirja po 0.50—0.75, 18 vreč čebule po 2 Din. Česen 8—10, kislo zelje 3, karfiola 5—14, hren 6—8, glavna šolata 1—2, špargele 1 kg 22, grah v stročju 10, luščeni 15, jabolke 7—8, suhe slive 7—11, cel orehi 6—7, luščeni 20—22. Na trgu je bilo 12 vreč pšenice po 1.50, 6 rži 1.25, 14 ječmena 1.25, 16 koruze 1—1.25, 14 ovs 9.75, 5 prosa 1.50, 4 ajde 1, 10 fižola 1.50, do 2. Smetana 8—10, surovo maslo 20—24, čajno 28—30, jajca 0.50—0.60. Prinesli so 212 kokoši po 20—30, 844 piščancev 20—35, 2 gosi 35, 8 puranov 30—60, 13 rac 18—20, 37 domačih zajcev po 5—40, 25 kozličkov 30—70 Din.

Mariborski živinski sejem 30. 4. 1935. Prignanih je bilo 10 konj, 9 bikov, 60 volov, 235 krav in 19 telet, skupaj 333 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu so bile sledeče: debeli vol 1 kg žive teže od 2.75 do 3.50 Din, poldebili vol 2 do 2.25, plemenski vol 2.50 do 3, biki za klanje 2.25 do 2.50, biki za klanje 2.25 do 2.50, klavne krave debele 2.50 do 3.50, plemenske krave 2— do 2.25, krave za klobasarje 1.— do 1.50, mozne krave 2.25 do 2.50, breje krave 2.25 do 2.50, mlada živina 2.50 do 3.25, teleta 3 do 4 Din. Prodanih je bilo 167 komadov.

Mariborski svinjski sejem 3. 5. 1935. Na ta sejem je bilo pripelanih 366 svinj in 2 kozi, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov star komad 45—70 Din, 7—9 tednov star 80—90 Din, 3—4 mesece stari 150—160 Din, 5—7 mesecev stari 200—250 Din, 8—10 mesecev stari 300—340 Din, 1 leto stari 480—500 Din, 1 kg žive teže 4—5.50 Din, 1 kg mrtve teže 7—8.50 Din. Prodanih je bilo 142 svinj.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 9—10 Din, volovsko meso II. vrste 6—8 Din, meso od bikov in krav ter telic 4—6 Din, telečje meso I. vrste 8—10 Din, telečje meso II. vrste 5—6 Din, svinjsko meso sveže 8—12 Din.